

Ministerieel besluit tot voorlopige bescherming als monument van Woning Burssens in Gent (Mariakerke)

DE VLAAMSE MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED,

Gelet op het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.1.1;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, artikel 6, 1°;

Gelet op het advies van het college van burgemeester en schepenen van Gent, gegeven op 26 oktober 2017, waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Gelet op het advies van de departementen of agentschappen van de Vlaamse overheid, bevoegd voor ruimtelijke ordening, woonbeleid en onroerend erfgoed, leefmilieu, natuur en energie, mobiliteit en openbare werken, landbouw en visserij, waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Gelet op het advies van de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed, gegeven op 19 oktober 2017, waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Overwegende dat het waarderend onderzoek, waarvan de resultaten zijn opgenomen in het beschermingsdossier, de erfgoedwaarde van Woning Burssens aantoonst;

Overwegende dat Woning Burssens als monument architecturale waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Woning Burssens, gebouwd naar een ontwerp van 1955 en uitgebreid in 1959 met een museumgebouwtje achteraan in de tuin, kan beschouwd worden als een zeer gaaf bewaard en vroeg voorbeeld binnen het (Gentse) oeuvre van architect Daniël Craet. Zijn ontwerpen werden als een totaalconcept opgevat en gerealiseerd in samenwerking met zijn echtgenote Frida Burssens, die als vormgeefster vooral betrokken was bij het ontwerp van interieurelementen en kleurenschema's voor de afwerking. Woning Burssens is eveneens representatief voor de nationale ontwikkelingen in de residentiële architectuur tijdens de vroege naoorlogse periode en past zich in binnen een internationale stroming die zich liet inspireren door de Scandinavische moderne architectuur.

Afgestudeerd als architect aan Sint-Lucas in Gent in 1951, bouwde Daniël Craet vanaf 1954 een omvangrijk oeuvre uit. De ontwerpen uit de tweede helft van de jaren 1950 concentreerden zich in Mariakerke bij Gent, met in 1955 een relatief groot aantal realisaties, waaronder – naast Woning Burssens – ook zijn eigen woning, de kunstenaarswoning van zijn schoonbroer Jan Burssens, en meerdere ontwerpen in de aanpalende modelverkaveling aan de Korte Rijakkerstraat, evenals in de omliggende straten. Woning Burssens representeert de vormelijke karakteristieken van het (vroege) oeuvre van architect Craet, dat getuigt van een getemperd modernisme naar Noord-Europees model. Kenmerkend hiervoor zijn onder meer een eerlijk en logisch gebruik van lokale materialen en het inspelen op de karakteristieken van het terrein en de oriëntatie, met aandacht voor de privacy en de woonkwaliteit van de bewoners. Deze aandachtspunten worden ook versterkt door het groenscherm aan de straatzijde van het perceel en de relatie tussen het interieur en de omliggende tuin, die getuigt van een organisch karakter. Het exterieur, bepaald door een spel van gesloten en geopende

gevelvlakken, vormt een eerlijke vertaling van de algemene planindeling, die is opgebouwd uit split-levels. De vormgeving en het materiaalgebruik van de villa zijn uiterst representatief voor de ontwerpen van Craet: een asymmetrisch volume onder een lessenaarsdak, uitgevoerd in (witgeschilderde) baksteen, verlevendigd met zichtbaar, ruw baksteenmetselwerk, houten beplanking en donker geschilderd schrijnwerk en plint. Typische ontwerpdetails, zoals het stalen schrijnwerk, een luikje voor de voormalige afvalkoker en de metalen klink van de garagepoort, zijn bewaard. Ook het achterliggend museumgebouwtje getuigt van een moderne, eigentijdse vormgeving en een gelijkaardig materiaalgebruik;

Overwegende dat Woning Burssens als monument artistieke waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Woning Burssens ontstond vanuit een totaalvisie op het ontwerp. De artistieke waarde is enerzijds gelegen in het architectuurontwerp, dat door het materiaalgebruik en de vormgeving van bijvoorbeeld de schouw, een sculpturaal karakter krijgt. Daarnaast is ze ook sterk aanwezig in – en in de relatie tot – het interieur: de dynamische planindeling en de weloverwogen aankleding met vast en los houten meubilair naar ontwerp van Craet en vervaardigd door de gerenommeerde firma Van den Berghe-Pauvers. Het meubilair draagt bij tot de hoge ensemblewaarde van het ontwerp en is representatief voor de ontwikkelingen in de moderne binnenhuiskunst in Gent tijdens de jaren 1950, die een grote impact hadden op Vlaams niveau. Craets uitgezuiverde en versoberde vormgeving sluit aan bij de stijl die de firma Van den Berghe-Pauvers op dat moment vertegenwoordigde en integreert het meubilair in de architectuur. De gaafheid van het meubelensemble is opvallend, en combineert typische elementen uit Craets praktijk (de doorgeefkast en ingemaakte kasten), met unieke ontwerpen voor deze woning (het dressoir). De vormgeving van het meubilair en details zoals de schuifdeurtjes met driehoekige, gestroomlijnde handvatten, vertonen opvallende gelijkenissen met internationale voorbeelden van dat moment, zoals het werk van Charlotte Perriand voor de keukens in Unité d'Habitation van Le Corbusier. Daarnaast getuigen ze van een unieke, persoonlijke interpretatie door Craet en Burssens van het naoorlogse modernisme.

De artistieke hand van vormgeefster Frida Burssens op het vlak van de polychrome afwerking in het interieur en exterieur, verleent de woning en het museumgebouw een uniek karakter. Het kleurenpalet refereert naar 'De Stijl' van Piet Mondriaan, en combineert in hoofdzaak primaire kleuren als accenten, met wit, grijs en zwart voor onder meer de algemene afwerking van het exterieur. Woning Burssens is een representatief voorbeeld van Frida Burssens' kleurentheorie, die tot doel had een aangenaam woonklimaat te creëren voor de bewoner op materieel én psychologisch vlak, afgewogen op basis van en in dialoog met elementen als het klimaat, het natuurlijk licht, het meubilair en de voorkeuren van de bewoner;

Overwegende dat de cultuurgoederen die zijn opgesomd in de bijlage bij het ministerieel besluit integrerend deel uitmaken van het monument en de architecturale en artistieke waarde van het monument versterken zoals gemotiveerd in de bijlage bij het besluit,

BESLUIT:

Artikel 1. Met toepassing van artikel 6.1.1 tot en met artikel 6.1.11 van het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 6.2.1 van het Onroerendergoedbesluit van 16 mei 2014 worden de volgende onroerende goederen voorlopig beschermd als monument:

Woning Burssens met achterliggend museumgebouw en tuin, Verschansingsstraat 6, Gent (Mariakerke), bekend ten kadaster: Gent, 29ste afdeling, sectie A, perceelnummer 853V.

De cultuurgoederen die mee worden beschermd, zijn opgenomen in bijlage.

De voorlopig beschermde onroerende goederen zijn aangeduid op het plan dat als bijlage bij dit besluit wordt gevoegd.

De fotoregistratie van de fysieke toestand van de voorlopig beschermde goederen wordt als bijlage bij dit besluit gevoegd.

Art. 2. §1. Het monument heeft de volgende erfgoedwaarden:

- 1° architecturale waarde;
- 2° artistieke waarde.

§2. De erfgoedelementen en de erfgoedkenmerken van het monument zijn:

Woning Burssens is diep ingeplant ten opzichte van de straat. Achterin, quasi tegen de perceelsgrens, bevindt zich een museumgebouw. Deze inplanting garandeert een grote privacy. Dit wordt versterkt door het groenscherm aan de straatzijde dat bestaat uit een combinatie van een ligusterhaag, die het perceel afsluit, en de zwarte dennen vooraan in de voortuin. Het perceel bewaart zo gedeeltelijk het beboste karakter van op het moment van de bouw. De tuin wordt gekenmerkt door een informele aanleg. Toegang tot de woning is mogelijk via een wandelpad in silexdallen aan de linkerzijde van het perceel dat doorloopt tot een terras aan de voorzijde van de woning, en langs de rechterzijde via een oprit tot de garage. De oprit bewaart gedeeltelijk een aanleg met breuksteen voor de lichte afhelling tot de garage en het pad naar het achterin gelegen museumgebouw. De oprit en tuin van Woning Burssens staan in een open verbinding met de op het aanpalende perceel gebouwde architectenwoning Craet-Burssens.

De woning is opgevat als een modernistische villa onder een lessenaarsdak, waarbij de zuidwestzijde van de woning hoger opgetrokken is en geopend naar de voortuin. De woning is opgebouwd volgens een traditionele constructiemethode in baksteen, witgeschilderd op een zwart geschilderde plint, in combinatie met dragende, zwart geschilderde betonelementen. De witgeschilderde baksteen wordt verlevendigd met zichtbare, vervormde geel-bruine baksteen voor de opbouw van de schouw in de noordwestelijke hoek en gevelvlakken in de noordoostelijke en zuidoostelijke gevels. Zo goed als alle vensters bewaren hun origineel, zwart geschilderd stalen schrijnwerk met een kenmerkende, asymmetrische en fijne roedeverdeling, evenals de oorspronkelijke lekdrempels van zwart geglaazuurde tegels. Sommige vensters bewaren de originele rolluiken.

Het asymmetrische volume vormt samen met de gevelopbouw, die gekenmerkt wordt door een onregelmatige situering van de rechthoekige vensters, een eerlijke vertaling van de dynamische planindeling van het interieur op basis van vier split-levels. Deze opbouw is het best afleesbaar in de zuidoostelijke gevel, die bestaat uit twee traveeën links en één travee rechts. Rechts in het souterrain bevindt zich de garage, die links geflankeerd wordt door de leefruimtes op tuinniveau; boven beide bevinden zich twee niveaus met het nacht- en bureaugedeelte. De asymmetrische schikking van de vensters in deze gevel werd oorspronkelijk versterkt door een variatie in het materiaalgebruik, namelijk twee gevelvlakken in zichtbare, vervormde baksteen tussen de vensters van de linkertraveeën. Ontwerpdetails zijn bewaard, zoals het uitkragende, zwart geschilderde raamkamer waarin het rechter bovenvenster is gevat, de strak uitgewerkte metalen klink van de garagepoort en een ijzeren deurtje, oorspronkelijk verbonden met de afvalkoker in de keuken.

De zuidwestelijk georiënteerde voortuingevel springt licht terug tussen het schouwvolume links en de zuidoostelijke zijgevel rechts, en onder de met een houten beplanking afgewerkte dakoverstek. De gevel is sterk opengewerkt met vier grote, rechthoekige vensters, telkens twee per bouwlaag, die evenwichtig in de gevelcompositie zijn ingepast en waarbij het linker bovenvenster is voorzien van een betonnen balkon afgesloten met fijn ijzeren hekwerk. Dit venster is schuin ten opzichte van de gevel ingepast, waardoor het betegelde balkon deels inpandig is voorzien, overluid door een betonelement dat aan de onderzijde afgewerkt is met een houten beplanking. Dit element ondersteunt de dakoverstek en vormt in de gevel een zwart beschilderd vlak.

De toegang tot de woning is gesitueerd in de noordwestelijke gevel. Deze gevel heeft een relatief gesloten karakter. Rechts is het monumentale, sculpturale volume van de schouw aanwezig, dat licht uitspringt boven het dak en aan de brede zijde gebogen is uitgewerkt. Centraal wordt de gevel doorbroken door een sterk opengewerkte deurtravee. In het geveldeel links daarvan, zijn enkel twee kleine vensters in een houten kader voorzien, ter

verlichting van de toiletten, en een laag, horizontaal venster ter hoogte van het souterrain, horizontaal afgesloten met een fijn metalen buisprofiel. De toegang, bereikbaar via een trede in kiezelbeton, is schuin ingepast in de gevel, en wordt overluifeld door een met een houten beplanking afgewerkt betonelement, vergelijkbaar met de inpassing van het balkon in de voortuingevel. De toegang bestaat uit een wit, metalen kader over de volledige bouwlaaghoogte met rechts de gesloten, stalen toegangsdeur onder een ingewerkt, rechthoekig bovenlicht, en links een venster, centraal onderbroken door een brede regel met ingewerkte brievenbus. De bovenverdieping van de deurtravee is opengewerkt met een groot stalen venster in een houten kader, dat aan de boven- en onderzijde gevat is tussen zwart geschilderde betonelementen.

De noordoostelijke achtergevel springt net zoals de tuingevel terug tussen de zijgevels en de lichte dakoverstek. Het souterrain is opengewerkt met twee vensters gelijkaardig aan dat in de noordwestelijke gevel, en door een horizontale band met drie vensters op de bovenverdieping, van elkaar gescheiden door penanten in zichtbaar baksteenmetselwerk.

Het interieur bewaart de oorspronkelijke, dynamische planindeling met vier split-levels. In de half ondergrondse verdieping bevinden zich de garage met wasplaats en bergruimtes. Het gelijkvloerse gedeelte omvat in het centrale deel van de woning de inkomhal met ten noordoosten het toilet en de vestiaire, geflankeerd door de trap. Ten zuidwesten, aan de voortuinzijde, bevindt zich de leefruimte over de volledige breedte van de woning, verbonden met de keuken ten zuidoosten. Het nachtgedeelte is verdeeld over twee niveaus. Op het eerste tussenniveau, uitkijkend naar de achtertuin ten noordoosten, bevinden zich twee slaapkamers met daartussen een badkamer. Het bovenste niveau aan de voortuinzijde bevat op de overloop een toilet en vestiairekast ten noordoosten. Ten noordwesten bevindt zich een slaapkamer, die uitgaat op het balkon, en rechts in de zuidwestelijke hoek een bureau met aansluitend ten zuidoosten een archiefruimte.

De muren en plafonds van de woning zijn over het algemeen bepleisterd en wit of beige geschilderd. Enkel het plafond van de traphal en overloop op het bovenste niveau is afgewerkt met houten planchetten. De muur tussen de traphal en de garage in het souterrain is doorbroken met enkele glasdallen. Ook het schrijnwerk van de binnendeuren – voornamelijk eenvoudige paneeldeuren – is oorspronkelijk. Enkel de deur tussen de inkom en living is opengewerkt met glas. Tussen de living en keuken enerzijds, en tussen de inkomhal en de vestiaire anderzijds, zijn vouwdeuren uit de bouwperiode bewaard.

In de inkom bewaart het venster naast de toegangsdeur aan de binnenzijde een afsluiting met fijn, verticaal ijzerwerk op onregelmatige afstand van elkaar. De opening in de structuur was oorspronkelijk ingevuld met een brievenbus, die heden echter is gedemonteerd, maar wel in de woning wordt bewaard. Op de wand rechts naast het venster is bovenaan een lichtarmatuur bewaard, daterend uit de bouwfase, die ook verder in de inkom, rechts van de keukendeur, aanwezig is. De vestiaire en het toilet zijn gesitueerd in een nis, afsluitbaar met een vouwdeur. In de nis is de achterwand afgewerkt met een houten betimmering die dienst doet als kapstok, en vermoedelijk werd vervaardigd door Van den Berghe-Pauvers. In de vestiaire is rechts een lavabo voorzien en links een afgesloten toilet, waarbij de muren deels afgewerkt zijn met witte geglazuurde tegels. Het toilet bewaart een vloer in vierkante zwarte tegeltjes. Tegen de zuidwestelijke wand van de inkomhal is een houten hangmeubel aanwezig, dat aansluit bij het andere meubelontwerp voor de woning naar ontwerp van Craet en uitgevoerd door Van den Berghe-Pauvers. Het meubel is voorzien van een geel bovenblad en is asymmetrisch opgedeeld met links een gesloten kastgedeelte met een sober geïntegreerde handgreep en rechts een open opbergruimte, afgewerkt met een blauwe kleur. De inkom loopt door in de traphal, waarbij de trap oorspronkelijk al voorzien was van een traploper; enkel de trap tot het souterrain is betegeld. De trap vormt een sculpturaal element in de ruimte: gestroomlijnde houten balustrades zijn via slanke, per twee gekoppelde, verticale buizen verbonden met de trap. Deze ijzeren buizen zijn wit en geel beschilderd, en lopen door van het souterrain tot tegen het plafond. De ruimte wordt op die manier verlevendigd en gestructureerd. Zowel in het souterrain, als op de overloop van het eerste tussenniveau zijn ingemaakte houten kasten aanwezig, vermoedelijk ook vervaardigd naar ontwerp van Craet door Van den Berghe-Pauvers. De dubbele kast is heel sober uitgewerkt, beschilderd in een sobere toon die aansluit bij de muren, en wordt enkel geaccentueerd door

het gebogen, ingewerkt handvat dat is doorgetrokken over de volledige hoogte van het meubel. Op de bovenste overloop is een buizenstructuur aanwezig die dialogueert met de trap. Tussen twee dikkere witte, metalen buizen is een heel transparante structuur opgebouwd bestaande uit vier glasplaten, die een open rek vormen. Op dit niveau bevindt zich eveneens een ingebouwde kast – in dit geval voorzien achter een gewone deur – en een afzonderlijk toilet met lavabo. De vloer is gelijkaardig aan deze van het toilet op de benedenverdieping en bewaart in dit geval blauwe, vierkante tegels. Tegen het plafond van de traphal zijn de lichtarmaturen bewaard, aangekocht op het moment van de bouw.

De leefruimte op de begane grond is ten zuidwesten grotendeels geopend naar de tuin. De ruimte is voorzien van een vloer in mozaïekparket en bewaart ten noordwesten een witgeschilderde bakstenen muur, terwijl de andere muren bepleisterd zijn. De living bewaart enkele stukken vast meubilair naar ontwerp van Craet en uitgevoerd door Van den Berghe-Pauvers. In de noordwestelijke hoek is een sober ensemble bewaard, bestaande uit een gegleufde houten bank op een metalen onderstel, geplaatst boven de radiator, een houten meubel voorzien van een bovenblad in kleine mozaïektegels ter hoogte van de schouw, en een eenvoudig open, houten rek in de nis rechts naast de schouw. Het zijn ontwerpen van Craet, die vermoedelijk allemaal uitgevoerd werden door de firma Van den Berghe-Pauvers, maar waarvan enkel de ontwerp schets voor het rek is bewaard. Dit meubel is volgens de archiefstukken volledig uitgevoerd in eik. Eén van de meest opvallende meubelstukken – ook in eik uitgevoerd en onbeschilderd – is een hangend dressoir dat de ruimte visueel opsplijt tussen de zit- en eethoek, en waarvan de ontwerp tekeningen zijn bewaard. Het meubel is aan de ene zijde bevestigd aan de muur en aan de andere zijde via strakke, opengewerkte metalen armaturen verankerd in de vloer en het plafond. Aan de kant van de eethoek is een opening in het meubel voorzien, waardoor de radiator in het meubel geïntegreerd wordt en visueel aan het zicht wordt onttrokken. Het balkvormige meubel, dat gekenmerkt wordt door een uitgezuiverde vormgeving, kan geopend worden aan de kant van de zithoek en is voorzien van twee schuifdeurtjes links, en twee kastuimtes met klapdeuren rechts. De driehoekige, gestroomlijnde handvatten van de schuifdeurtjes vormen het enige decoratief element van het meubel. De doorgeefkast tussen de eethoek en de keuken getuigt van een gelijkaardige, sobere vormgeving en subtiele detaillering. De kast neemt bijna de volledige bouwlaaghoogte in en is geïntegreerd in de architectuur. Ze bestaat uit een hoge onderbouw met 3 schuifbare panelen, daarboven een rij van vijf schuiven, en nogmaals twee rijen schuivende panelen. Boven de rij schuiven is links een open doorgeef met de keuken voorzien – die kan afgesloten worden met een schuivend paneel –, en rechts een vaste, open nis. Op basis van de ontwerp tekeningen en nota's in het bedrijfsarchief is de kast grotendeels uitgevoerd in eik (livingzijde) en beuk (keukenzijde), in combinatie met populier. Aan de zijde van de living is het meubel onbeschilderd en wordt ze enkel verlevendigd door een lichte variatie in de afwerking of het gebruik van de houtsoort. De schuivende panelen zijn voorzien van gestroomlijnde, driehoekige handvatten, terwijl de schuiven voorzien zijn van een eenvoudig ingewerkte handgreep, ontstaan door de plaatsing van twee houten panelen en vergelijkbaar met het meubel in de inkomhal.

Het overige meubilair in de living werd niet specifiek ontworpen voor deze woning. Het is grotendeels afkomstig uit de daarnaast gelegen architectenwoning en bewaart een paar losse meubelstukken naar ontwerp van Craet en Burssens, meer bepaald een glazen salontafel met een metalen structuur naar ontwerp van Craet en een geknoopt tapijt met kleuraccenten, ontworpen door Burssens.

De keuken is compact en efficiënt opgebouwd, in de lijn met het keukenontwerp van dat moment. Uit hygiënische overweging zijn de wanden deels betegeld. Het meest opvallende meubelstuk in de keuken is de doorgeefkast, die een gelijkaardige algemene opbouw heeft als de voorzijde, maar verschilt qua materiaalgebruik en afwerking. De algemene opbouw in zichtbaar beukenhout wordt gecombineerd met een polychrome afwerking. De kast was oorspronkelijk volledig rood beschilderd. Frida Burssens wijzigde dit echter tot een subtieler kleurenpalet: de schuifpanelen en een deel van de schuiven zijn voorzien van een witte afwerking, terwijl het tweede en vierde schuif verlevendigd wordt met primaire kleuren (rood en blauw). De doorgeefkast staat in dialoog met het geschilderde keukenmeubilair dat Craet ontwierp voor de tegenoverliggende wand. Dit bestaat uit een open hangrek in de linker hoek naast de dampkap, een hoge schuin oplopende hangkast boven de gootsteen met twee

schuifbare panelen en het meubel met ingewerkte gootsteen, voorzien van twee uitschuifbare snij- en werkplanken en een grote opbergruimte afgesloten met twee schuifpanelen.

In de slaapkamers zijn de erfgoedelementen hoofdzakelijk beperkt tot de aanwezigheid van enkele ingemaakte kasten. De slaapkamer in de zuidoostelijke hoek op het eerste bovenniveau bewaart een ingemaakte kleerkast uit drie delen, die teruggevonden kan worden op de ontwerpplannen van Craet in het bedrijfsarchief van Van den Berghe-Pauvers. De kast is volledig uitgezuiverd tot een quasi effen houten, onbeschilderd oppervlak, waarbij de opengaande panelen niet voorzien zijn van een klink, maar enkel van een sober ingewerkt slot. Volgens archiefdocumenten werd de kast uitgevoerd in eik en populier. De kamer op hetzelfde niveau, in de noordoostelijke hoek, evenals de kamer met balkon op het bovenste niveau bewaren een ingemaakte, dubbele en enkele kast. De vormgeving van deze houten kastdeuren is gelijkaardig aan de dubbele kasten in de traphal, namelijk sober beschilderd, geïntegreerd in de architectuur, en voorzien van een eenvoudig, ingewerkt gebogen handvat over de volledige hoogte. Het is onduidelijk wat de oorspronkelijke vloerbedekking was. Het bureel met de aansluitende archiefruimte bewaart wel de originele vloer met vierkante, groengrijze kunststof tegels met een linoleumeffect.

Het achterin de tuin gelegen museumgebouw is een eenlaags volume (parallel ten opzichte van de straat), dat eveneens is opgevat onder een lessenaarsdak. De naar het zuidwesten geopende voorgevel is hoger opgetrokken en net zoals de woning gevat tussen de licht vooruitspringende zijgevels en de dakoverstek. Het materiaalgebruik combineert zijgevels en een schouw in grijs geschilderde baksteen met een gevelvlak in zichtbare, onregelmatige baksteen in de voorgevel. Deze gevel van drie brede, regelmatige traveeën is sterk opengewerkt met een groot rechthoekig venster links, geflankeerd door oorspronkelijk twee horizontale vensters. De zuidoostelijke zijgevel is opengewerkt met een sterk uitkragend rechthoekig venster; de noordwestelijke zijgevel is voorzien van een groen geschilderd gevelvlak en een rode stalen deur. Het uitkragend venster, een verticaal onderdeel van het linkervenster in de voorgevel en de toegangsdeur zijn voorzien van een opvallende rode afwerking.

Art. 3. Voor het beschermde monument gelden de volgende beheersdoelstellingen:

- 1° de algemene doelstelling van de bescherming is het behoud van de erfgoedkenmerken en -elementen die de basis vormen voor de erfgoedwaarde;
- 2° Woning Burssens vormt een totaalconcept en ensemble met een grote samenhang tussen het exterieur en het interieur met inbegrip van het vaste meubilair. De woning vormt eveneens een herkenbaar en onlosmakelijk geheel met het achterliggend museumgebouw en de omliggende tuin. Elke beheersdaad vraagt om een geïntegreerde en duurzame aanpak waarbij de impact op de volledige site met al z'n componenten wordt afgewogen. Ingrepen dienen de beschermde erfgoedkenmerken en -elementen te respecteren en te ondersteunen, en mogen de draagkracht van de beschermde site niet overschrijden. Dit veronderstelt vakkundig onderhoud en indien nodig conserverende ingrepen;
- 3° met betrekking tot het exterieur van de Woning Burssens en het achterliggend museumgebouw beoogt de bescherming het behoud van de buitenarchitectuur qua schaal, volumewerking en materiaalgebruik waarbij de architecturale eigenheid en herkenbaarheid van het ontwerp als een representatief voorbeeld binnen het oeuvre van de architect, gerespecteerd dient te worden. Beeldbepalend voor de herkenbaarheid van de buitenarchitectuur van de woning is het behoud van de witgeschilderde bakstenen gevels in combinatie met de zichtbare gevelvlakken in baksteen, waaronder het opvallende schouwvolume, en het behoud van het stalen schrijnwerk van de deur en vensters en de houten garagepoort. Hetzelfde geldt voor het typische materiaalgebruik en stalen schrijnwerk van het museumgebouw. Details, zoals de metalen klink van de garagepoort, het afvalluik in de zijgevel van de woning, het uitkragend venster in de zijgevel van het museumgebouw, en de weloverwogen kleurstelling, dienen bewaard te blijven. Indien herschilderen noodzakelijk is, is het aangewezen de historische kleurstellingen op basis van materieel-technisch onderzoek te hernemen. Indien behoud en herstel niet meer mogelijk is, dient het schrijnwerk

- vervangen te worden naar origineel model met respect voor de materialiteit en de fijne, typische roedeverdeling van het originele stalen schrijnwerk;
- 4° met betrekking tot het interieur beoogt de bescherming het behoud van de typische planindeling op basis van split-levels, de bewaarde binnendeuren en oorspronkelijke vloeren, evenals het weloverwogen interieurontwerp en het door de architect ontworpen vaste en losse meubilair, dat een herkenbaar voorbeeld vormt van de uitgezuiverde, moderne meubelkunst van dat moment. De interieurafwerking bestaat uit een hangkast in de inkom, een schouwensemble in de living, bank en een open rek, een opvallend hangend dressoir centraal in de livingruimte, de doorgeefkast tussen living en keuken (met inbegrip van de polychrome afwerking aan de zijde van de keuken), de keukenkasten, evenals meerdere ingebouwde kasten op de bovenverdiepingen. Eveneens beeldbepalend is de trap, waarbij de houten balustrades met fijn, geschilderd, verticaal ijzerwerk verankerd zijn met de architectuur, in combinatie met een rek op de bovenverdieping. Indien herschilderen van binnenafwerking, schrijnwerk en inbouw- en keukenkasten noodzakelijk is, is het aangewezen de historische kleurstellingen op basis van materieel-technisch onderzoek te hernemen;
  - 5° het is wenselijk dat voor sommige elementen in het exterieur en interieur bij werken rekening gehouden wordt met de oorspronkelijke vormgeving en het materiaalgebruik. Dit betreft in hoofdzaak de gevelvelden in zichtbare baksteen in de zuidoostelijke gevel die werden overschilderd, het museumgebouw dat in de rechtertravee werd omgevormd tot een garage, en de afwerking van vloeren in het interieur;
  - 6° de goederen opgenomen in de lijst van cultuuroederen maken deel uit van het totaalensemble van het meubilair en dienen in de woning behouden te blijven;
  - 7° de bescherming van het volledige perceel met inbegrip van de tuin veronderstelt het behoud van het informele en beboste karakter van de aanleg, voornamelijk het groenscherm aan de straatzijde (ligusterhaag en zwarte dennen), evenals respect voor oorspronkelijke terrassen en paden.

Art. 4. De zakelijkrechthouder en de gebruiker van het beschermde monument zijn verplicht de instandhouding en het onderhoud ervan te verzekeren door:

- 1° het goed als een goede huisvader te beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- 2° de toestand van het goed regelmatig te controleren;
- 3° regulier onderhoud uit te oefenen;
- 4° onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen te nemen in geval van nood.

Art. 5. Voor de volgende handelingen aan het beschermde monument moet een toelating worden aangevraagd:

- 1° het plaatsen, slopen, verbouwen of heropbouwen van een constructie;
- 2° elke handeling die een aanzienlijke wijziging van de landschapkenmerken tot gevolg heeft;
- 3° het verwijderen, vervangen, wijzigen of verstevigen van constructieve elementen;
- 4° het verwijderen, vervangen of wijzigen van historische materialen en het toepassen van behandelingen met als doel de historische materialen te reinigen, te herstellen, te verduurzamen of te beschermen tegen verweer en aantasting;
- 5° het uitvoeren van de volgende werken aan het dak en de buitenmuren van constructies:
  - a) het verwijderen, vervangen of wijzigingen van het dakvolume, de dakbedekking, de dakconstructie en gootconstructies;
  - b) het verwijderen van voegen en het hervoegen;
  - c) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van de kleur, textuur of samenstelling van de afwerkingslagen;
  - d) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van buitenschrijnwerken, deuren, ramen, poorten, inclusief de beglazing, beslag, hang- en sluitwerk;
  - e) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van aard- en nagelvaste elementen, smeedijzer en beeldhouwwerk, inclusief nieuwe toevoegingen;

- f) het aanbrengen, vervangen of wijzigen van opschriften, publiciteitsinrichtingen of uithangborden, met uitzondering van verkiezingspubliciteit en met uitzondering van publiciteitsinrichtingen, waarbij wordt bekend gemaakt dat het goed te koop of te huur is, op voorwaarde dat de totale maximale oppervlakte niet meer bedraagt dan 4 m²;
- 6° het uitvoeren van de volgende omgevingswerken:
- a) het plaatsen of wijzigen van boven- en ondergrondse nutsvoorzieningen en leidingen;
  - b) het plaatsen of wijzigen van afsluitingen;
  - c) het aanleggen, structureel en fundamenteel wijzigen of verwijderen van wegen en paden;
  - d) het vellen of beschadigen van bomen en struiken die opgenomen zijn in het beschermingsbesluit of in een goedgekeurd beheersplan, en elke handeling die een wijziging van de groeiplaats en groeivorm van de bomen en de struiken die opgenomen zijn in het beschermingsbesluit of in een goedgekeurd beheersplan tot gevolg kan hebben;
  - e) het aanleggen of wijzigen van verharding met een minimale gezamenlijke grondoppervlakte van 30 m² of het uitbreiden van bestaande verhardingen met minimaal 30 m², met uitzondering van verhardingen geplaatst binnen de straal van 30 m rond een vergund of een vergund geacht gebouw;
  - f) het uitvoeren van graafwerken die de stabiliteit van de gebouwen en constructies in gevaar kunnen brengen;
  - g) het aanleggen van sport- en spelinfrastructuur of parkeerplaatsen;
  - h) het structureel en fundamenteel wijzigen van de aanleg van de tuin;
- 7° het uitvoeren van de volgende handelingen aan of in het interieur:
- a) het uitvoeren van destructief materiaaltechnisch onderzoek;
  - b) het uitvoeren van structurele werken en het toevoegen van nieuwe structuren;
  - c) het uitvoeren van werken die het uitzicht of de indeling van het interieur wijzigen;
  - d) het verwijderen, vervangen of wijzigen van historische materialen en het toepassen van behandelingen met als doel de historische materialen te reinigen, te herstellen, te verduurzamen of te beschermen tegen verweer en aantasting;
  - e) het verwijderen, vervangen of wijzigen van plafonds, vloeren, trappen, binnenschrijnwerk, inclusief de beglazing, lambrisering, beslag, hang- en sluitwerk, vast meubilair en van de waardevolle interieurdecoratie;
  - f) het bepleisteren van niet-bepleisterde elementen of het bepleisteren met een andere samenstelling of textuur, alsook het ontleisteren van bepleisterde elementen;
  - g) het beschilderen van ongeschilderde elementen of het schilderen in andere kleuren of kleurschakeringen of met een andere verfsoort dan de aanwezige;
  - h) het plaatsen of vernieuwen van technische voorzieningen, zoals verwarming en sanitair, met uitzondering van die installaties waarvoor geen destructieve ingrepen moeten gebeuren en/of die geen storende visuele impact hebben op de erfgoedelementen en -kenmerken;
  - i) het uitvoeren van werken aan en het verplaatsen of verwijderen van de cultuurgoederen die opgenomen zijn in een beschermingsbesluit
- 8° het wijzigen van het microreliëf.

Er is geen toelating vereist voor het onmiddellijk nemen van passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen in geval van nood, noch voor de uitvoering van regulier onderhoud.

Brussel, 08 DEC. 2017

De Vlaamse minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

A handwritten signature in black ink, consisting of a series of connected loops and a long horizontal stroke at the end.

Geert BOURGEOIS